

Mitä eläkeuudistuksessa sovittiin?

Työeläkekoulu - Lappeenranta 10.4.2025

Samppa Koskela
juristi, sosiaaliturvalainsäädäntö
STTK

Työeläkejärjestelmä on toimiva malli

Yhteiskunnan pitää varautua vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheen huoltajan kuoleman varalle

- Työeläkejärjestelmä on suomalainen tapa ratkaista nämä haasteet.
- Kansan- ja takuueläke täydentävät, mutta niiden rooli on pienempi.

Työeläkejärjestelmällä on monia etuja

- Lakisääteinen ja pakollinen järjestelmä ehkäisee eläkeläisköyhyyttä.
- Eläke karttuu automaattisesti, joten sitä ei tarvitse erikseen suunnitella.
- Etuudet eivät ole sidoksissa työnantajaan, joten työn vaihtaminen on helppoa.

Järjestelmää arvioidaan jatkuvasti ja se on hyvässä kunnossa

- Hyväkin järjestelmä kaipaa säännöllistä määräaikaishuoltoa.

Taustaa: vuoden 2017 eläkeuudistus toiminut pääosin odotusten mukaisesti

- Eläketurvakeskuksen arvioiden mukaan työeläkejärjestelmä voi hyvin.
- Eläkeuudistukset ovat toimineet, eläkkeelle siirtymisessä jopa tavoiteltua parempaa kehitystä ja työeläkemenon kasvu on taittunut.
- Suomen työeläkejärjestelmän haasteina erityisesti väestörakenne
 - Syntyneiden määrän heikennys, jota työperäinen maahanmuutto ei ole näyttänyt kompensoivan.
 - Tämä johtanut tarpeeseen parantaa työeläkejärjestelmän rahoitusta pitemmällä tähtäimellä.
 - Työmarkkinajärjestöjen yhteinen valmistautuminen rahoituksen kestävyysparantamiseen aloitettiin useita vuosia ennen hallitusohjelmakirjausta.
 - Jatkuvan huollon periaate
- Uusi väestöennuste positiivisempi mutta vielä epävarma.

Työeläkejärjestelmästä on ollut tapana sopia yhdessä

Työmarkkinaosapuolet neuvottelevat eläkeratkaisujen päälinjoista

- Yhteensovitetaan maksajien ja vakuutettujen intressit
- Työeläkemaksut ja eläkeoikeudet ovat iso osa työvoimakustannuksia ja työsuhde-etuja

Uudistukset tehdään yhteistyössä valtion kanssa

- Lakisääteisessä järjestelmässä hallituksella ja eduskunnalla on tärkeä rooli
- Työeläkejärjestelmä vaikuttaa myös muuhun julkiseen talouteen
- Hallitus on asettanut reunaehdoja järjestöjen neuvotteluille

Kolmikantayhteistyö on tuottanut hyviä tuloksia

- On pystytty sopimaan isoistakin uudistuksista ilman suurta draamaa
- Sopiminen on tuonut vakautta, joka on eläkejärjestelmälle tärkeää

Eläkeuudistuksen lähtökohdat

- Hallitusohjelman mukaan työeläkepolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat mm.
 - Eläkkeiden riittävä taso ja kattavuus, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus sekä rahoituksen kestävyys.
 - Etuusperusteisuus, ansiosidonnaisuus, lakisääteisyys, omaisuudensuoja.
- Hallitus päätti eläkeuudistusvalmistelusta, jossa pääkohdat löytää keinot eläkevakuutusmaksutason pitkän aikavälin vakauttaminen ja julkisen talouden vahvistaminen (0,4 %/BKT:sta)
- Eläkeneuvottelut käytiin kaksikantaisesti. Rinnalla työtä seurasi kolmikantainen työryhmä.

Eläkesopimuksen keskeiset kohdat

- Sijoitusuudistus pääosassa
- Useita vakauttavia elementtejä
- Tarkastelupisteitä eri kysymyksistä
- Sopimuksen arvioiminen määräajoin, ensimmäisen kerran vuonna 2035
- Ei suoria etuusleikkauksia
- VM:n arvio: sopimus vahvistaa julkista taloutta 0,57 % /BKT:sta
- Maan hallitus on sitoutunut toteuttamaan eläkeuudistuksen eläkesopimuksen mukaisena.

Vakauttavat elementit

1. **Sijoitusuudistus:** Alentaa maksun korotuspainetta pitkällä aikavälillä.
2. **Rahastoinnin vahvistaminen:** Tasoittaa maksukäyrää, jolloin pitkän aikavälin maksun korotuspaine alenee.
3. **Maksuohjelma:** Maksu pysyy vakaana 2030 asti.
4. **Inflaatiovakauttaja:** Alentaa menoa inflaatiopiikeissä, eli alentaa maksun korotuspainetta.
5. **Määräaikaistarkastelut:** Järjestöt ovat sitoutuneet määräajoin tarkastelemaan järjestelmän kestävyyttä.

Sijoitusuudistus ja rahastoinnin lisääminen

- Sijoitusuudistus lisää eläkelaitosten kannustimia ja mahdollisuuksia ottaa riskiä ja sijoittaa osakkeisiin.
 - Sijoitusten osakepainoa lisätään useiden eri toimien avulla ja velkavivun käyttömahdollisuutta lisätään kiinteistösijoituksissa.
 - Osakkeet ovat historiallisesti tuottaneet muita sijoituksia paremmin. Isompien sijoitustuottojen ansiosta tarve eläkemaksujen korotuksille puolestaan pienenee.
- Sijoitusriskien hallinnoimiseksi vahvistetaan samalla rahastointia eli sivuun laitetaan vuosittain aiempaa enemmän rahaa tulevien eläkkeiden rahoittamiseksi.
 - Jatkossa vanhuuseläkemaksua rahastoidaan 0,5 prosentin karttumaa vastaavasti kaikista TyEL-ansioista (nykyisin 0,4 %).

Inflaatiovakauttaja

- Työeläkeindeksi* ei saa kahden peräkkäisen vuoden tarkastelujaksossa kasvaa enempää kuin palkkakerroin** samana aikana.
 - Tämä indeksijarru pienentää työeläkemenoa pitkällä aikavälillä arviolta 2 %.
 - Indeksijarru vaikuttaa, jos reaali-palkat alenevat kahden vuoden tarkastelujaksolla.
 - Indeksijarru vaikuttanee indeksikorotuksiin harvoin. Edellisen 30 vuoden aikana indeksijarru olisi ollut käytössä vuosina 2023 – 2024.

*Työeläkeindeksissä huomioidaan hinnat 80 % ja ansiotasot 20 %

**Palkkakertoimessa huomioidaan hinnat 20 % ja ansiotasot 80 %

Työeläkemaksu

Perittävä TyEL-maksu on 24,4 prosenttia TyEL-palkoista vuosina 2026–2030.

- Tämän jälkeenkin tavoitteena on tasainen maksukehitys sekä etuuksien ja niiden rahoituksen turvaaminen myös pitkällä aikavälillä.
- Maksutason muuttamista pyritään välttämään. Eläkemaksuja ei lähdetä laskemaan vaikka sijoitustuotot olisivat hyvinä, vaan puskuria käytetään varautumiseen huonompien aikojen varalle.
- Muiden työeläkelakien mukaisista eläkemaksuista päätetään erikseen.

Työelämäkysymykset

- Työmarkkinakeskusjärjestöt esittävät, että myös sosiaaliturvakomiteassa esillä olleet työkyvyttömyysetuuksia koskevat asiat valmistellaan vakiintuneen tavan mukaisesti kolmikantaisesti.
- Eläkeratkaisu sisälsi ehdotuksen kolmikantaisen selvityksen tekemistä keinoista, joilla voisi edistää erityisesti työikäisten mielenterveysongelmien ehkäisyä ja hoitoa.
- Työterveyshuoltoa kehitetään työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden vähentämiseksi ja työurien pidentämiseksi. Vahvistetaan työterveyshuollon ammattilaisten osaamista työolojen terveydellisen merkityksen arvioinnissa. Valtioneuvoston asetus hyvästä työterveyshuoltokäytännöstä (708/2013) päivitetään kolmikantaisesti vastaamaan muuttunutta työelämää.

Hallituksen esityksen valmistelu on alkanut

- Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallituksen esitystä.
- Työryhmän toimikausi on 13.2.2025 – 31.3.2026
- Työryhmässä STM, VM, työmarkkinajärjestöt sekä asiantuntijajäseninä edustajat Eläketurvakeskuksesta, Eläkesäätiöyhdistyksestä, Finanssialalta ja Telasta.
- Työryhmä voi perustaa asiantuntijoista koostuvia alatyöryhmiä.
- Palkansaajakeskusjärjestöjen edustajat työryhmässä ovat Sinikka Näätsaari/SAK, Katri Ojala/Akava ja Samppa Koskela/STTK.
- Tavoitteena viedä hallituksen esitys eduskuntaan viimeistään kevätkaudella 2026.

Kiitos.

